

ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ, Επιστολή προς Μενοικέα, 122

Μήτε νέος τις ὦν μελλέτω φιλοσοφεῖν, μήτε γέρον ὑπάρχων κοπιάτω φιλοσοφῶν· οὔτε γὰρ ἄωρος οὐδεὶς ἐστὶν οὔτε πάρωρος πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαῖνον. Ὁ δὲ λέγων ἢ μήπω τοῦ φιλοσοφεῖν ὑπάρχειν ὥραν ἢ παρεληλυθέναι τὴν ὥραν, ὁμοίος ἐστὶν τῷ λέγοντι πρὸς εὐδαιμονίαν ἢ μήπω παρῆναι τὴν ὥραν ἢ μηκέτι εἶναι. Ὅστε φιλοσοφητέον καὶ νέω καὶ γέροντι, τῷ μὲν ὅπως γηράσκων νεάζῃ τοῖς ἀγαθοῖς διὰ τὴν χάριν τῶν γεγονότων, τῷ δὲ ὅπως νέος ἅμα καὶ παλαιὸς ἢ διὰ τὴν ἀφοβίαν τῶν μελλόντων. Μελετᾶν οὖν χρὴ τὰ ποιῶντα τὴν εὐδαιμονίαν, εἴπερ παρούσης μὲν αὐτῆς πάντα ἔχομεν, ἀπούσης δὲ πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν.

ΠΛΑΤΩΝ, Πολιτεία 519b-519d

Τί δέ; τόδε οὐκ εἰκός, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων, μήτε τοὺς ἀπαιδεύτους καὶ ἀληθείας ἀπείρους ἱκανῶς ἂν ποτε πόλιν ἐπιτροπεῦσαι, μήτε τοὺς ἐν παιδείᾳ ἐωμένους διατρίβειν διὰ τέλους, τοὺς μὲν ὅτι σκοπὸν ἐν τῷ βίῳ οὐκ ἔχουσιν ἓνα, οὗ στοχαζομένους δεῖ ἅπαντα πράττειν ἃ ἂν πράττωσιν ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ, τοὺς δὲ ὅτι ἐκόντες εἶναι οὐ πράξουσιν, ἡγούμενοι ἐν μακάρων νήσοις ζῶντες ἔτι ἀπωκίσθαι;

Ἀληθῆ, ἔφη.

Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴν ἀναβάντες ἱκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

Τὸ ποῖον δὴ;

Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μηδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φαυλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι.

,

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΔΓΜΕΝΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

A1.α Να γράψετε στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση τα αρχαία κείμενα που σας δόθηκαν.

α. Σύμφωνα με τον Επίκουρο, υπάρχει κατάλληλη στιγμή για την υγεία της ψυχής και του σώματος.

β. Ο Επίκουρος υποστηρίζει ότι η φιλοσοφία γεφυρώνει τη νεότητα με τα γηρατειά.

γ. Σύμφωνα με τον Επίκουρο, όταν δεν έχουμε την ευδαιμονία, κάνουμε τα πάντα για να την αποκτήσουμε.

δ. Οι πεπαιδευμένοι, αν και είναι ικανοί, φαίνονται απρόθυμοι να αναλάβουν την εξουσία στην ιδεώδη πολιτεία του Πλάτωνα.

ε. Ο Γλαύκων φαίνεται να συμφωνεί με την άποψη του Σωκράτη ότι είναι δύσκολο να βρεθούν τα κατάλληλα πρόσωπα που θα διοικήσουν ικανοποιητικά την πόλη. (μονάδες 5)

A1.β Να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

B1. Σε ποιο γραμματειακό είδος κατατάσσεται το κείμενο του Επίκουρου; Να εντοπίσετε στο αρχαίο κείμενο τα στοιχεία που παραπέμπουν στο συγκεκριμένο είδος και να τα σχολιάσετε με συντομία.

Μονάδες 10

B2. «Ἡμέτερον δὴ ἔργον,... ὁ νῦν ἐπιτρέπεται.»: Ποιο είναι το έργο των θεμελιωτών της ιδεώδους πολιτείας, σύμφωνα με το απόσπασμα;

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθένα από τα ονόματα της πρώτης στήλης του παρακάτω πίνακα και δίπλα σε αυτόν το γράμμα της ιδιότητάς τους από τη δεύτερη στήλη.

1.	Λύκων	α.	ρήτορας
2.	Κρίτων	β.	μαθηματικός, αστρονόμος και γεωγράφος
3.	Ερμίας	γ.	διακεκριμένος εκπρόσωπος του Πυθαγορισμού
4.	Αρχύτας ο Ταραντίνος	δ.	φιλόσοφος
5.	Μέλητος	ε.	φίλος του Αριστοτέλη

6.	Πολέμαρχος	στ.	διευθυντής στην Ακαδημία του Πλάτωνα
7.	Εύδοξος ο Κνίδιος	ζ.	ηγετική μορφή των τριάκοντα
8.	Ανυτος	η	ποιητής
9.	Ευκλείδης	θ.	μεγαλύτερος γιος του Κέφαλου
10.	Ξενοκράτης	ι.	πλούσιος βυρσοδέψης και πολιτικός

Μονάδες 10

B4.α. τὴν ὥραν: Ποια είναι η σημασία της λέξης στο αρχαίο κείμενο; (μονάδες 2). Να σχηματίσετε δύο ομόρριζα επίθετα, απλά ή σύνθετα, της νέας ελληνικής γλώσσας (μονάδες 2) και με καθένα από αυτά να γράψετε μία περίοδο λόγου (μονάδες 2).

B4.β. τῷ λέγοντι, χρή, ἡγούμενοι, ἐθέλειν: Να γράψετε μία συνώνυμη λέξη της αρχαίας ελληνικής γλώσσας για κάθε τύπο που σας δόθηκε. Να διατηρήσετε τους τύπους γραμματικά. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

B5. Ο Αργεντίνος ποιητής Χόρχε Λουίς Μπόρχες το 1969 γράφει την περίφημη συλλογή ποιημάτων και μικρών ιστοριών «Το εγκώμιο της σκιάς», αναδεικνύοντας ως κύριο θέμα το σκοτάδι. Δεν αναφέρεται όμως σε οποιοδήποτε σκοτάδι, αλλά σε αυτό της τυφλότητάς του καθώς από τα πενήντα του χρόνια άρχισε σταδιακά να τυφλώνεται.

Χόρχε Λουίς Μπόρχες, «Εγκώμιο της σκιάς»

«Τα γερατειά (όπως τ' αποκαλούν οι άλλοι)
μπορεί και να' ναι ο καιρός της ευτυχίας μας.
Το ζώο έχει πια πεθάνει ή πεθαίνει όπου να 'ναι.
Απομένει μονάχα ο άνθρωπος κι η ψυχή του.
Ζω ανάμεσα σε θαμπές και διάφανες μορφές
που ακόμα δεν έχουν γίνει απόλυτο σκοτάδι.

.....

Πάντοτε στη ζωή μου όλα ήρθαν άφθονα.
Ο Δημόκριτος ο Αβδηρίτης έβγαλε τα μάτια του για να σκέφτεται.
Ο χρόνος ήταν ο δικός μου ο Δημόκριτος.
Αυτό το μισοσκοτάδο σέρνεται αργά αργά και δεν πληγώνει.
Κυλάει πάνω σε μια ήρεμη πλαγιά
και μοιάζει σα να είναι η αιωνιότητα.
Οι φίλοι μου δεν έχουν μορφή
οι γυναίκες είναι όπως ήταν εδώ και πολλά χρόνια,
μπερδεύεται η μια γωνιά του δρόμου με την άλλη,
δεν έχουν γράμματα οι σελίδες των βιβλίων.

Όλα αυτά θα 'πρεπε να με τρομάζουν
όμως αφήνουν μια γεύση γλυκιά, μια επιστροφή.

Από τη συλλογή «Το εγκώμιο της σκιάς» (1982), «Χόρχε Λουίς Μπόρχες,
Ποιήματα», Μετάφραση, Εισαγωγή, Σχόλια: Δημήτρης Καλοκύρης
Εκδ. Ελληνικά Γράμματα 2006
Μετάφραση: Μαρία – Θάλεια Κόκκαλη

Ο Επίκουρος αποδίδει στη φιλοσοφία ιαματικό αλλά και διδακτικό χαρακτήρα, θεωρώντας ότι μπορεί να οδηγήσει κάθε άνθρωπο στην ευδαιμονία ανεξάρτητα από την ηλικία στην οποία βρίσκεται. Να συγκρίνετε την επικούρεια αντίληψη με όσα γράφει στο ποίημά του ο Χόρχε Λουίς Μπόρχες.

Μονάδες 10

ΚΑΛΗ ΚΑΙ ΩΡΙΜΗ ΣΚΕΨΗ!!